

Znižovanie emisií CO₂ - kľúčová téma slovenského priemyslu

Zákon č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami rieši otázky pridelovania povolenia (§ 3) na vypúšťanie skleníkových plynov z prevádzky, čo v prípade slovenských priemyselných podnikov súvisí s ich kľúčovou výrobnou činnosťou. Na základe smernice 2003/87/EC, ktorá ustanovuje schému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ, bol vypracovaný Národný alokačný plán (NAP). Po intervencii Európskej komisie bol definitívne schválený vládou SR 16. 2. 2005, v ktorom celkové množstvo emisií CO₂ bolo zredukované z pôvodného množstva 35,46 kt na 30,5 kt ročne, čo predstavuje zníženie o 14 %. Zníženie pôvodne dohodnutých kvót s priemyslom vyvolalo silné protesty zástupcov priemyslu. „Nový“ NAP pridelil jednotlivým emitentom CO₂ limity, ktoré musia dodržať, resp. v prípade potreby dokúpiť kvóty na trhu s emisnými limitmi.

Sme toho názoru, že slovenský priemysel je týmto rozhodnutím Európskej komisie diskriminovaný a prípadnou potrebou dokúpiť emisné limity sa zníži konkurencieschopnosť slovenských výrobcov. Zástupcovia slovenského priemyslu sú si plne vedomí svojej environmentálnej zodpovednosti, ale ambícia ešte viac znížiť emisie sa prejaví v útlme slovenskej ekonomiky. Aby sa neopakovala situácia z konca minulého roka, navrhujeme dobrú prípravu na obdobie 2008 – 2012. Za kľúčové témy považujeme:

1. Vypracovanie transparentných a spravodlivých pravidiel na pridelovanie emisných limitov jednotlivým sektorom priemyslu

Sme toho názoru, že každý zdroj emisií by mal mať pridelené také množstvo emisných kvót, ktoré zodpovedajú jeho potrebám. Táto potreba musí byť podložená reálnym emisným faktorom na jednotku výroby. Sme zásadne proti možnosti pridelenia väčšieho množstva emisných limitov ako sú potrebné na výrobu. Z toho vyplýva, že pri správnom pridelení emisných limitov by nikto z účastníkov schémy obchodovania nepotreboval dokúpiť limity. Taktiež považujeme za potrebné dôkladne monitorovať subjekty, ktoré budú predávať nadmerné limity CO₂. Pokiaľ tieto subjekty nedokážu preukázať realizáciu opatrení, ktoré viedli k efektívnemu zníženiu emisií, tak mali evidentne pridelené nadmerné množstvo limitov od štátnej správy. Rovnako dôležitý je mechanizmus pridelovania kvót pre nové podnikateľské aktivity. Sme toho názoru, že Slovensko nie je úplne porovnateľné s pôvodnými krajinami EÚ, nakoľko útlmom priemyslu na Slovensku došlo začiatkom 90. rokov k výraznému zníženiu emisií skleníkových plynov o viac ako 27 % oproti r. 1990 a na rozdiel od „starej“ EÚ krajín Slovensko vysoko prekračuje kľúčový cieľ.

2. Legislatívne upraviť možnosť voľného obchodovania s emisnými kvótami

Sme za úpravu zákona č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami tak, aby len ten účastník schémy obchodovania bol oprávnený predávať voľné kvóty, ktorý preukázateľným spôsobom vie dokázať, že voľné kvóty získal na základe investície do technologického zariadenia alebo iného opatrenia, ktoré priamym dôsledkom bolo zníženie emisií CO₂. Predaj emisných kvót, ktoré nie sú z technických alebo technologických úspor, treba klasifikovať ako nepovolenú štátnu pomoc a mali by byť riešené protimonopolným úradom, lebo sú priestupkom voči spravodlivej hospodárskej súťaži. Sme zásadne proti tomu, aby bolo možné predávať emisné kvóty, ktoré účastník dostal od štátu a bez zníženia záťaž na životné prostredie sa obohatil. Takto získané finančné prostriedky za predaj nadmerne pridelených kvót hrubo narušujú hospodársku súťaž a majú veľmi negatívny dopad na podnikateľské prostredie.

3. Nerovnomerné zaťaženie jednotlivých sektorov priemyslu

Súčasná schéma obchodovania vychádza z predpokladu, že priemyselné podniky, ktoré si potrebujú dokúpiť emisné limity, zaplatia za ne trhovú cenu. Odhady sa pohybujú cca okolo 10 až 30 eur za tonu CO₂. Dopad nákladov za nákup potrebného množstva CO₂ na jednotkovú cenu rôznych výrobkov je však diametrálne odlišný. Výrobky s vysokou koncovou (spotrebiteľskou) cenou sú na tom oveľa lepšie ako výrobky s nízkou cenou. Napríklad na výrobu 1 tony

cementu je potrebné dokúpiť cca 700 kg CO₂, čo predstavuje pri predpokladanej cene 10 eur čiastku cca 7 eur, resp. 280 Sk, resp. pri cene 30 eur čiastku až 840 Sk. Pri priemernéj cene 2 500 Sk/t cementu to predstavuje 11 %, resp. 33,6 % z ceny tony cementu. Pri výrobe ocele je to však len cca 1 %. 10 – 30 % zvýšenie ceny môže byť pre výrobcu likvidačné minimálne na úrovni exportu. Je to problém, ktorý sa dotýka všetkých účastníkov schémy obchodovania a považujeme to za principiálny problém celej idey znižovania emisií CO₂ pomocou obchodovania s emisnými limitmi. Je to umelá diskriminácia niektorých sektorov priemyslu. Túto tému navrhujeme zástupcom MŽP riešiť na úrovni EK.

4. Zníženie emisií CO₂ zmenou štruktúry palív

Je všeobecne známe, že hlavným zdrojom emisií CO₂ je spaľovanie fosílnych palív. Jednou z možností znižovania emisií CO₂ je modernizácia zariadení, s ktorou súvisí znížovanie mernej spotreby paliva. Inštaláciou BAT (Best available technique) zariadení sa dosiahne primárne zníženie emisií. Sekundárne zníženie emisií je možné zmenou štruktúry palív. Z celospoločenského záujmu je dôležité preferovať spaľovanie iných ako fosílnych palív. Ideálne je spaľovať palivá, ktoré sú tzv. CO₂ neutrálne, ako je napr. biomasa. Ďalším významným zdrojom zníženia CO₂ je spaľovanie alternatívnych palív vyrobených z odpadov. Sme toho názoru, že pokiaľ nie je možné odpad materiálne zhodnotiť, tak jeho energetické zhodnotenie je jednoznačne výhodnejšie, ako jeho ukladanie na skládky. Pokiaľ sa odpad môže spracovať na palivo a energeticky využiť vo výrobných zariadeniach, ktoré by inak spaľovali fosílnu palivá, tak dochádza k zníženiu emisií CO₂, lebo tento odpad sa nespája samoúčelne v spaľovni. Vedľajší pozitívny dôsledok takéhoto riešenia je šetrením nenahraditeľných fosílnych palív pre budúce generácie. Preto navrhujeme legislatívne upraviť podporu používania zariadení na spaľovanie biomasy, podobne ako tomu je napr. v Českej republike, ale aj iných uvedených a vyspelých krajinách EÚ. Taktiež navrhujeme legislatívnu úpravu uprednostňovať využívanie priemyselných zariadení na energetické zhodnocovanie odpadu miesto ukladania na skládky, resp. spaľovania v spaľovniach. Toto platí najmä pre kategóriu nebezpečných odpadov.

Zoltán Demján

výkonný riaditeľ Zväzu výrobcov cementu a vápna SR

Ilustračné foto: autor

